

PRÁVNÍ REŽIM OCHRANY OVZDUŠÍ

Ilona Jančářová

2015

PRÁVNÍ REŽIM OCHRANY OVZDUŠÍ

- Ochrana ovzduší před vnášením znečišťujících látek
- Ochrana ozónové vrstvy Země
- Ochrana klimatu

MEZINÁRODNÍ ÚPRAVA

- Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím přes hranice států (Ženeva 1979)
- Úmluva na ochranu ozónové vrstvy (Vídeň 1985)
- Úmluva o změně klimatu (Rio de Janeiro 1992)

PRAMENY PRÁVA EU PŘED VNÁŠENÍM ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK

- Směrnice **2008/50/ES** o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu
- Směrnice **2001/81/ES** o národních emisních stopech pro některé znečišťující látky
- Směrnice **2010/75/EU** o průmyslových emisích a další.

PRAMENY PRÁVA EU NA OCHRANU OZONOVÉ VRSTVY

- Nařízení ES č. **1005/2009** o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu ve znění č.744/2010
- Další nařízení týkající se požadavků na certifikace, školení, kontroly těsnosti zařízení aj.

PRAMENY PRÁVA EU NA OCHRANU PŘED ZMĚNOU KLIMATU

- Nařízení č. **517/2014** o fluorovaných skleníkových plynech
- Nařízení Komise (EU) č. **389/2013** o vytvoření registru Unie podle směrnice 2003/87/ES, rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 280/2004/ES a č. 406/2009 a o zrušení nařízení Komise (EU) č. 920/2010 a č. 1193/2011

PRAMENY EVROPSKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

- Nařízení Komise (EU) č. **1031/2010** o harmonogramu, správě a jiných aspektech dražeb povolenek na emise skleníkových plynů
- Nařízení Komise (EU) č. **601/2012** o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES a další.

PRAMENY NÁRODNÍ ÚPRAVY

- Z. č. **201/2012** Sb., o ochraně ovzduší, ve znění č. ... 87/2014 Sb.
- Z.č. **56/2001** Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění novel
- Z.č. **73/2012** Sb., o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech
- Z.č. **383/2012** Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění č. 257/2014 Sb.
- Z.č. **85/2012** Sb., o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur, ve znění č. ... 64/2014 Sb.

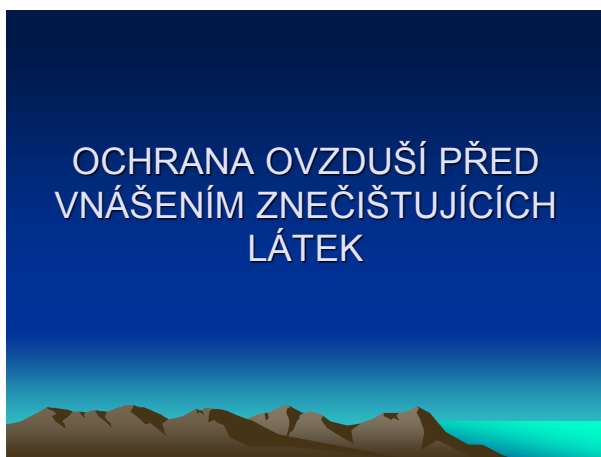

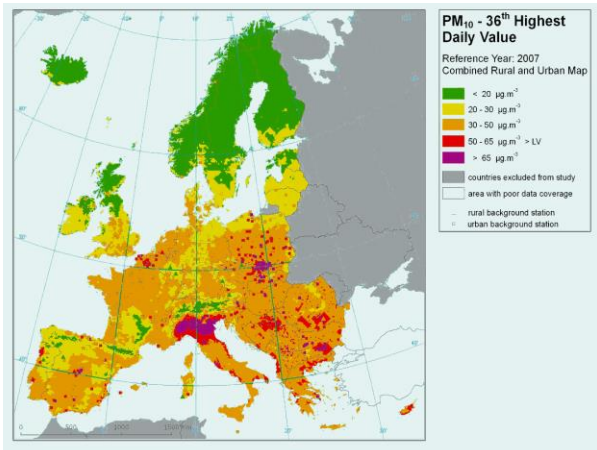

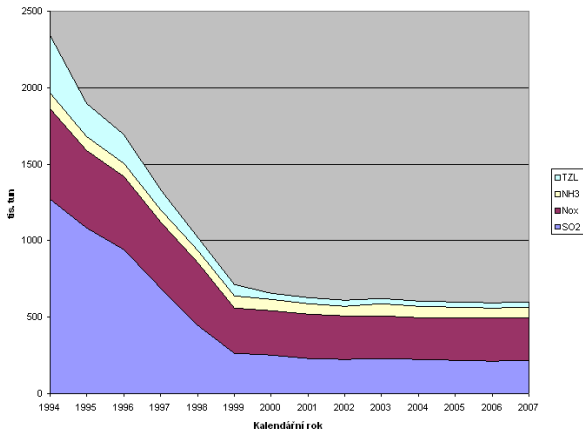

ZÁKLADNÍ POJMY

- Vnější ovzduší
- Znečišťující látky (antropogenní činnost)
- Znečišťování ovzduší
- Úroveň znečištění ovzduší
- Provozovatel zdroje znečišťování (PO, FO) aj.

SUBJEKTY V PŮSOBNOSTI ZOO

- Provozovatelé stacionárních ZOO
- Osoby uvádějící na trh paliva
- Osoby uvádějící na trh spalovací stacionární zdroje
- PO a PFO dovážející barvy, laky, a výrobky pro opravy nátěru vozidel
- Autorizované osoby
- Provozovatelé mobilních zdrojů - nepřímo

ZDROJE ZNEČIŠŤOVÁNÍ OVZDUŠÍ

Stacionární zdroje:

- Spalovací
- Spalovny odpadů
- Jiné zdroje

Mobilní

- dopravní prostředky
- nesilniční mobilní zdroje
- přenosná nářadí

KATEGORIZACE STACIONÁRNÍCH ZZO

A. Stacionární zdroje uvedené v Příloze č. 2, podléhající požadavkům:

- rozptylová studie
- kompenzační opatření
- provozní řád jako součást povolení k provozu,

a to

- v závislosti na zařazení do skupin a podskupin ZZO podle přílohy
- na základě rozhodnutí MŽP o kvalifikaci typu stacionárního zdroje využívající technologii, která dosud nebyla v ČR provozována

B. Ostatní stacionární zdroje v příloze neuvedené

STACIONÁRNÍ ZDROJE - PŘÍKLAD

Lze za stacionární zdroj znečišťování ovzduší dle zákona o ovzduší považovat:

rodinný dům s vytápěním na plynový kotel
benzinovou čerpací stanicí

(§ 2)

Stacionární a mobilní zdroje

Všeobecná
ochrana
ovzduší

Zvláštní
ochrana
ovzduší

VŠEOBECNÁ OCHRANA OVZDUŠÍ

Stacionární zdroje
- nástroje regulace

Přípustná úroveň znečišťování ovzduší

- emisní limity - obecné
  - specifické

- přípustná tmavost kouře

- technické podmínky provozu

- emisní stropy se stanoví pro:
  - stacionární zdroj
  - skupinu stacionárních zdrojů
  - provozovnu
  - vymezené území

Přípustná úroveň znečištění ovzduší

- hodnoty imisních limitů (Příloha č. 1 ZOO)

- četnost překročení pro jednotlivé znečišťující látky

Plánovací a koncepční nástroje a programové dokumenty

- **národní program snižování emisí**
- **programy ke zlepšování kvality ovzduší**
  - pouze pro zóny nebo aglomerace, v nichž dochází k překračování imisních limitů
  - vydává je MŽP formou OOP
  - vyhlášují se ve Věstníku MŽP

- co nejdříve dosáhnout imisních limitů

Plánovací a koncepční nástroje a programové dokumenty

Přechodný národní plán (PNP)

- vztahuje se pouze na vybrané **spalovací** stacionární zdroje
- nevztahuje se na zdroje s omezenou životností, u nichž dojde k ukončení provozu do konce roku 2023
- PNP zpracovává MŽP a předloží jej ke schválení EK do 1.1.2013
- schválený PNP se vyhláší ve Věstníku MŽP
- zdroje se do PNP zařazují na základě žádosti provozovatele

Plánovací a koncepční nástroje a programové dokumenty

Přechodný národní plán (PNP)

- zdroje se do PNP zařazují na základě žádosti provozovatele
- zdroje zahrnuté do PNP nejsou povinny plnit specifický emisní limit stanovený předpisem
- PNP stanoví pro všechny znečišťující látky, na něž se vztahuje:
  - emisní stropy pro jednotlivé zdroje
  - opatření plánovaná k zajištění specifických emisních limitů
  - způsob monitorování a podávání zpráv o jeho plnění
- na základě PNP může KÚ provádět změny povolení provozu

Administrativní nástroje

Stanoviska a povolení orgánů ochrany ovzduší:

- Stanovisko k politice územního rozvoje a ÚPD (MŽP a KÚ)
- Závazné stanovisko k umístění staveb:
  - KÚ u zdrojů uvedených v Příloze č. 2
  - OÚ u zdrojů v příloze 2 neuvedených
  - MŽP u staveb pozemních komunikací o stanovené kapacitě
- Závazné stanovisko ke stavbě stac. zdrojů v Příloze 2 (KÚ)
- Závazné stanovisko k územnímu a stavebnímu řízení a k řízení o vydání kolaudačního souhlasu u ostatních zdrojů (OÚ)
- Povolení provozu stacionárního zdroje v příloze 2 (KÚ) aj.

Administrativní nástroje

Povolení provozu stacionárního zdroje

- lze z rozhodnutí KÚ **změnit**, pokud:

- a) - zdroj významně přispívá k překračování imisních limitů stanovených v bodech 1-3 přílohy č. 1
  - je možno zpřísnit nebo stanovit další specifické emisní limity a stanovit doplňující technické podmínky provozu nebo emisní stropy *a zároveň*
  - prokazatelně to umožní snížit úroveň znečištění bez vynaložení nepřiměřených nákladů
- b) dojde-li ke změně okolností, za nichž bylo povolení vydáno
- c) je třeba zajistit soulad s PNP

Administrativní nástroje

- **Rozhodnutí o kvalifikaci typu ZZO s novou technologií (MŽP)**

- **Kompenzační opatření**

- souvisí s výstavbou nových ZZO a pozemních komunikací
- u zdrojů Přílohy 2 označených ve sloupci B
- pokud by vlivem jejich provozu došlo v dané oblasti k překročení některého z imisních limitů nebo je jejich hodnota již překročena, lze vydat souhlasné stanovisko k umístění stavby těchto ZZO pouze při současném uložení opatření zajišťujících alespoň zachování dosavadní úrovně znečištění, tj. **kompenzační opatření**
- vždy na území těžce zóny nebo aglomerace

Povinnosti subjektů

- **Obecné povinnosti PO a FO (§ 16)**

- **Povinnosti provozovatelů stacionárních zdrojů (§ 17) - obecné (odst. 1)**
  - specifické pro zdroje uvedené v příloze č. 2 (odst. 2)

Povinnosti subjektů

Specifické povinnosti:

- povinnosti osob nakládajících s vybranými barvami, laky, výrobky a pro opravu nátěrů silničních vozidel
- povinnost zajištění minimálního obsahu biopaliv (dodavatelé pohonných hmot)
- povinnost snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot (dodavatelé PH)
- povinnosti autorizovaných osob

POVINNOSTI - PŘÍKLAD

Občan chce na své zahradě pálit spadané listí. Mohl by tím porušit povinnost na úseku ochrany ovzduší a za jakých okolností?

(§ 16)

Mohla by mu být za spalování rostlinných materiálů uložena sankce?

Ekonomické nástroje

Poplatky za znečišťování ovzduší:

Stacionární zdroje

Poplatek do r. závisí na:
a) Množství emisí
b) Výši sazby za znečišťující látku
(v Příloze č. 9 bod 1)

Poplatek se nevyměří při realizaci rekonstrukce ZZO dle § 15/6 nebo pokud zdroj dosahuje méně než 50% předepsané úrovně emisí.

Stacionární zdroje

Od r. 2017 se poplatek stanoví jako součin množství emisí, sazby a koeficientu úrovně emisí podle Přílohy č. 9 bod 2

Autorizace

- jednorázové měření emisí,
- měření úrovně znečištění,
- dohledu nad tepelným zpracováním odpadu,
- zpracování odborného posudku,
- zpracování rozptylové studie,
- ověřování množství emisí skleníkových plynů
- ověřování zprávy o emisích z pohonných hmot
- certifikace systému kvality u osob podle § 21 odst. 1 až 3 (výrobci, dovozci a prodejci PH a biopaliv).

Pověřené osoby

Zákonem stanovené činnosti zajišťované MŽP, může MŽP převést na jím zřízenou osobu nebo jinou osobu:

- Posuzování a vyhodnocování úrovně kvality ovzduší
- Vedení informačního systému kvality ovzduší
- Provádění emisní inventury a emisní projekce aj.

Sankční nástroje

- opatření ke zjednáání nápravy
  - pokuty
  - zastavení provozu

FO – odpovědnost za **přestupek** dle ZOO (§ 23)
PO a FOOP – odpovědnost **za jiný správní delikt** (§ 25)

OVZDUŠÍ - PŘÍKLAD

Na začátku roku 2012 (14.1.) informoval provozovatel staré nevyhovující kotelny Českou inspekci životního prostředí, že se mu „kotelnu nepodařilo vyřadit z provozu“. Důvodem k vyřazení z provozu mělo být předpokládané překračování emisních limitů. Měření emisí z tohoto zdroje bylo provedeno autorizovanou firmou dne 20.12. 2012. O výsledku tohoto měření se ČIŽP dověděla až dne 3.2.2013. Na jeho základě zahájila ČIŽP řízení o uložení pokuty, přičemž rozhodnutí bylo vydáno dne 26.4.2013 a doručeno bylo dne 2.5.2013.
Jak by se mohl provozovatel kotelny bránit proti rozhodnutí? Proč by mohl/nemohl uspět?

(Z.č. 201/2012 Sb., § 26 odst. 3)

Další nástroje regulace

- požadavky na kvalitu paliv
- posuzování a vyhodnocování úrovně znečištění
- monitorování - státní síť imisního monitoringu
- měření emisí ➡ provozovatel
- registr informačního systému kvality ovzduší
- evidence zdrojů znečišťování ovzduší a jejich emisí (REZZO)

OVZDUŠÍ - PŘÍKLAD

Pracovníci podniku XY jsou obtěžováni nesnesitelným chemickým zápachem ze sousední firmy, svědčícím o tom, že firma v rozporu s právní úpravou vypouští do ovzduší znečišťující látky. Žádají vedení svého podniku, aby situaci řešilo. Navrhněte kroky, které by vedení mohlo podniknout.

VŠEOBECNÁ OCHRANA OVZDUŠÍ

Mobilní zdroje
- nástroje regulace

MOBILNÍ ZDROJE

- a) stanovení technických parametrů a emisních limitů
  - schvalování typu vozidla (osvědčení o schválení typu)
  - schvalování technické způsobilosti jednotlivě vyrobeného a dovezeného silničního vozidla
  - schvalování technické způsobilosti vozidla v provozu
- b) povinnosti subjektů
- c) stanovení požadavků na složení paliv a obsah biopaliva
- d) sankce
- e) úprava provozu vozidel na pozemních komunikacích v nízkoemisních zónách

---

ZVLÁŠTNÍ OCHRANA OVZDUŠÍ

- nástroje právní regulace

ZVLÁŠTNÍ OCHRANA OVZDUŠÍ

Zvláštní ochrana ovzduší se zajišťuje:

- nepřetržitým sledováním úrovně znečištění ovzduší
- stanovením zón a aglomerací se zhoršenou kvalitou ovzduší
- zpracováním programů ke zlepšení kvality ovzduší
- stanovením prahových hodnot pro vznik a ukončení smogové situace (informativní a regulační hodnoty)
- stanovením zvláštních podmínek provozu pro případy překročení regulační prahové hodnoty (součást povolení k provozu)
- regulačním řádem k omezení provozu silničních vozidel
- zveřejňováním informací o vzniku smogové situace
- stanovením nízkoemisních zón.

Nízkoemisní zóny

Kdo → obec – fakultativně

Kde - ZCHÚ
- lázeňská místa
- tam, kde došlo k překročení některého z imisních limitů

Jak → vyhláškou:

- omezení provozu motorových vozidel
- výjimky ze zákazu vjezdu

OVZDUŠÍ - PŘÍKLAD

Město Ostrava podalo k Ústavnímu soudu stížnost na porušování základních lidských práv – konkrétně práva na příznivé životní prostředí, a to z důvodu překračování imisních limitů pro tuhé znečišťující látky (PM₁₀).

Žaloba města Ostrava na stát (dostupné na <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/zivotni-prostredi/zivotni-prostredi/>)

- Posuďte šance na úspěch žaloby.
- Uveďte, jaké stávající právní nástroje by bylo možno využít za účelem zlepšení kvality ovzduší ve městě.

ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ

- a) Ministerstvo životního prostředí
- b) Ministerstvo zdravotnictví
- c) Ministerstvo dopravy
- d) Ministerstvo zemědělství
- e) Česká inspekce životního prostředí
- f) Česká obchodní inspekce
- g) celní úřady
- h) krajské úřady
- i) obecní úřady obcí s rozšířenou přenesenou působností
- j) obecní úřady
- k) Ministerstvo obrany a újezdní úřady (na území vojenských újezdů)
